

Ruwe Thaise schetsen

Ruwe Thaise schetsen

Rutger van Eijken

Voor de Vlinder, mijn favoriete reisgezel.

Schrijver: Rutger van Eijken

Fotografie: Sanne Netten

ISBN: 9789464057119

© Rutger van Eijken

I

Wij ontvluchten de stad. Den Bosch wordt overgenomen door wezens in blauwe jasjes en sjaals in geel, wit en rood. Die wezens zijn redeloos door dronkenschap en wie niet blauw is is een alien. Donderdag stond de stad al vol en ik moest nog werken. Ik schaamde me haast voor het gewone leven en merkte dat ik ook geen zin had in het abnormale. Tijdens carnaval is het absurde ineens normaal en het normale zo absurd dat ik steeds bang ben nageroept te worden. Wie geen blauw jasje heeft is immers een paria. Mao zou er trots op zijn geweest.

Door mijn hoofd schieten zinnen over socialistische en communistische theorieën en wat China en de Sovjet-Unie ervan gemaakt hebben. Marx zou geen fan geweest zijn van de lange rijen voor de winkels, de strafkampen, de betonnen dozen waar mensen met veel te velen in wonen en ook niet van de jasjes en petjes waarmee je laat zien dat je bij de kameraden hoort. Met de bevrijding van de mens die Marx voor ogen stond heeft dit immers niets te maken. Wie zich massaal aanpast aan een collectief kan überhaupt niet vrij zijn. Misschien heb ik daarom een hekel aan collectieve verontwaardiging en al het andere waarin het individuele, authentieke of autonome verdwijnt. Mogelijk heeft dat te maken met mijn angst voor zelfverlies. Voor de angst dat ik verdwijn als ik op anderen ga lijken.

Misschien laat ik daar nog eens een psycholoog naar kijken. De vijfde, zesde of misschien inmiddels zelfs zevende in rij die met mij al mijn angsten, onzekerheden en fanatieke neigingen los te breken en heftig verzet tegen wegzinken in de massa onder de loep neemt. Tot die tijd mijd ik

volksfeesten, massahysterie en het eeuwige meejanken met de wolven in het bos.

Vlinder en ik ontvluchten de stad en vliegen naar Eve, een in Thailand woonachtige vriendin. Natuurlijk zijn wij daarop aangesproken. Niet op het bezoek, maar op de vliegreis erheen. Beter waren we per fiets, kameel of biologisch afbreekbaar rubberbootje gegaan. Mensen willen dat we meegaan in het carnaval, maar vinden het vooral niet kunnen dat juist wij in het vliegtuig stappen. Wij eten nauwelijks vlees en rijden amper auto omdat we wat bewuster met het klimaat om willen gaan en als je ervoor kiest iets bewuster te leven mag je blijkbaar meteen niets meer. 'Waarom ga je niet zelf je groenten verbouwen? Dat scheelt vervuiling door transport', 'Waarom schilder je nog? Denk je dat de verf goed is voor het milieu?', 'Ga maar eens wat korter douchen', 'Door mensen als jij gaat de wereld naar de klote door een run op soja en een toename van de behoefte aan avocado's'. Wie een beetje bewust wil leven en zijn leefstijl wat aanpast moet zich steeds en overal verantwoorden voor alles wat hij nog wel doet of juist niet doet. Vooral tegenover mensen die zelf hun schouders ophalen en stug verder leven alsof onze planeet niet naar de tering gaat. Het is en blijft een wonderlijke wereld. Wij vliegen die wonderlijke wereld dus over om onze ecologische voetafdruk wat te vergroten en vooral om wat gezellige dagen te hebben in Chiang Mai en Bangkok.

Voor het zover was - of is - hebben we pittige weken gehad. De Vlinder had veel opdrachten en maakte lange dagen en ik was zo moe van slapeloosheid dat ik me in van alles verloor. Ik wilde voor 1 maart drie boeken af hebben, ging met knikkende knieën op bezoek bij uitgeverij Atlas Contact in de hoop dat er een boek voor een wat groter publiek kan verschijnen, ik gaf les op school, verzorgde avondcolleges in Den Bosch, reisde naar Maastricht voor mijn onderzoek,

sprak een specialist van het Ziekenhuis Amstelland over het levenseinde van daklozen, maakte een afspraak bij de VU voor een ander gesprek over daklozen, kwam tot het plan mee te doen met een voorstelling in het Chassé-theater in Breda, kon nog een andere lezing geven in Den Bosch en werd zelfs gevraagd mee te denken over het opzetten van cassaveteelt in Suriname. Ik was helemaal verloren. “Kun je nog bedenken waar je eigen behoefte ligt?” vroeg de Vlinder mij een paar keer.

“Schrijven, schilderen en rusten,” zei ik dan. Maar van rusten kwam het niet en van schilderen ook te weinig. Dit terwijl ik de wens heb uitgesproken in mei of juni een expositie te houden met een vriend. Veertig schilderijen zouden we maken. Ik zit nu op vijf en de vriend inmiddels op honderdzesenvijftig doeken. Ook daar moet ik dus nog even mee aan de bak.

Tenzij ik sterf natuurlijk. Lang heb ik dood gewild en tegenwoordig ben ik bang voor mijn levenseinde. Laatst zat ik al met plakkertjes op mijn lichaam om een hartfilmpje te laten maken en heel vaak ben ik bang dat mijn bloed niet meer stroomt of dat mijn gedachten stoppen. “Wat denk ik nu?” denk ik dan en dan schiet me niets te binnen. Ik word er haast gek van. Nu ben ik weer bang dat we neerstorten met het vliegtuig. Zo bang dat ik vanmorgen voor mijn brievenbus lag in de hoop dat de postbode de proefdrukken van mijn nieuwe boek kwam brengen zodat ik ze de wereld in kon sturen om wat mensen mee te laten lezen. De enveloppen waren al geschreven, maar de boekjes kwamen niet op tijd en daarom ben ik bang dat straks alles verdwijnt als ik sterf.

Wie beheert mijn nalatenschap? Wie kijkt er in mijn laptop en zoekt daar naar al die manuscripten? En waarom zou iemand het überhaupt doen? Wat is het waard en waarom heb ik al die ellendige woorden eigenlijk geschreven? Ik heb

geen idee, zoals ik eigenlijk van niets een idee heb. Eigenlijk ben ik maar een bang, niets-wetend mannetje. Bang voor blauwe carnavalsjasjes, voor mijn hart, mijn bloed, acute dementie of Korsakov. Korsakov zou een Russische schrijver kunnen zijn, maar het was slechts een wetenschapper. Een arts die dronkenschap en vergeetachtigheid met elkaar verbond. Daar moet je best een knappe kop voor zijn en zeker niet te veel voor drinken. Of juist wel. Nee, niet. Wat je bedenkt in dronkenschap is slechts geniaal tot de kater van de volgende ochtend opdoemt.

Ik las net een stukje Heijermans. Een boek uit 1896 dat nu in 2020 nog gelezen wordt. In ieder geval door mij. Het is even droevig als grappig. Ik zou dat ook willen zijn, een schrijver met een melancholie waarvan je gaat glimlachen. Nu ben ik niets. Laatst heb ik een roman geschreven waarin de hoofdpersoon met de stem in zijn hoofd praat. Ik kreeg daar een mooie reflectie over, dat het saai was en dat dergelijke constructies in verhalen zelden werken. In het echte leven trouwens ook niet, maar dat is een andere dialoog die ik nog eens met de stem in mijn eigen kop moet voeren.

Zo heb ik nog heel wat gesprekken te voeren, maar nu even niet en zeker niet met de Vlinder. Zij slaapt en ik ben wakker. Net als altijd. Laatst kreeg ik de vraag waarom de Vlinder eigenlijk de Vlinder heet en dan vooral waarom ik er steeds een lidwoord voor zet. Bij degene die het zei kwam het afstandelijk over, alsof de Vlinder eerder een studieobject is dan mijn geliefde. Ik moest toegeven dat het beide waar is. De Vlinder heeft mijn leven radicaal veranderd en leefde zelf zo'n onrustig leven toen ik verliefd op haar werd, dat het lang duurde voor ik me helemaal over durfde te geven en wij nog steeds vaak met elkaar bespreken wie of wat we voor elkaar zijn en hoe we het beste samen kunnen leven. We vinden weinig vanzelfsprekend en hopen dat zo te houden zodat we

naar elkaar uitkijken, nieuwsgierig blijven en elkaar niet voor lief nemen. Dat zorgt voor een blijde, liefdevolle verwondering en door die verwonderende blik misschien ook voor wat afstand.

Ik weet het allemaal niet. Ik weet even niets meer. Op mijn telefoon is het bijna kwart voor twaalf in de nacht en in Bangkok is het zes uur later. Ik vrees dat ik dus weer eens een nacht oversla. Hallucineer ik daar al van? Ik denk het niet. Achter mij is iemand hard aan het hoesten. Mogelijk stikt hij in een van de gratis pinda's die de vliegtuigmaatschappij uitdeelt. Ik heb net ook al een ijsje en een chocoladereep op. Ik blijf bezig. Straks moet ik nog kotsen. Net als de primaten in de blauwe jasjes die gisternacht tegen de pui van ons huis hun carnavalsbier stonden uit te kotsen. En na dat braken gingen ze zo massaal vechten dat de politie met twee paarden en zes mountainbikes tussen de jongetjes moest gaan staan. En ik stond dat maar in mijn blote nakie vanuit het slaapkamerraam gade te slaan. Het was prachtig. Als ze omhoog hadden gekeken terwijl de klok van de Sint-Jan klonk hadden ze eindelijk kunnen zien waar de klepel hangt.

En nu ben ik moe. De vrijdag lijkt voorbij, de zaterdag gaat haast op in het tijdsverschil en ik heb eigenlijk geen idee waar ik nu ben. Toch wel. Volgens het kaartje vliegen we ergens boven de grens van Afghanistan en Pakistan en komt New Delhi eraan. Het zal allemaal wel. Ik zie er geen reet van en ik ben allang niet meer van deze wereld. Adieu, tabee en weg ermee. ขอบคุณ.

II

Dit zou best de tweede dag kunnen zijn. Misschien is het de eerste. Ik ben de dagen nu al kwijt. Ik ben het gewend om nauwelijks te slapen, maar nu is het hierboven een andere tijd dan op de grond. Op mijn telefoon is het 03:24 en buiten was het net al licht.

Wat het nu is weet ik niet. Ik zit achter in het vliegtuig op het toilet. Niet dat ik per se moest, maar mijn buik borrelde en ik wilde even lopen tijdens deze vlucht van ruim tien uur. Ik bekijk mezelf in de spiegel. Het kan door het licht komen, maar mijn wangen en neus zijn bezaaid met zwarte gaatjes. Volgens mij heten ze anders, maar ik kom even niet op de naam. Mijn gezicht heeft kraters. Ik weet niet of ik het wel of niet mooi vind. Met die ogen bekijk ik mezelf niet. Ik kijk mezelf in de spiegels rondom mij wat onverschillig aan en zie zo ook de kale plek op mijn achterhoofd zonder meteen afkeer of walging te voelen. Zo zie ik er nou eenmaal uit en niet anders. Voor even kon ik mezelf blijkbaar zonder oordeel aanschouwen.

Ooit kwam de plastische chirurgie op om mensen mooier te maken en waren er tv-programma's waarin vrouwen zich grondig lieten verbouwen. Ik schreef toen al dat dat het failliet van de mensheid was. Vrouwen lieten hun kin bijschaven, hun ogen figuurzagen in amandelvorm, hun neus verbouwen en maakten van hun borsten meloenen waar een boer die de genetische manipulatie heeft omarmd jaloers op is en dat enkel en alleen om hun onzekerheid te bestrijden. Nu heeft onzekerheid in mijn ogen niet zoveel te maken met de buitenkant, maar vrijwel alles met de binnenkant. Maar dat is dan in mijn ogen en die ogen zijn wat rood. Het kan zijn

dat de luchtdruk in het vliegtuig niet goed is en dat daarom mijn buik zo opgeblazen is, mijn kop mijn poriën opentrekt en mijn ogen langzaam uit elkaar spatten. Ik heb geen idee.

Ik heb eigenlijk zelden een idee. Mogelijk ben ik daarom filosoof of andersom. Misschien heb ik geen idee meer doordat ik filosoof geworden ben. Laatst nam ik een podcast op over de zin van het leven en toen was dat een reactie. "Jij spreekt vanuit een absolute twijfel," zei de man die de reactie gaf. "Je praat vanuit een wereld waarin niets vaststaat en alles mogelijk is." Dat kan best waar zijn. Het kan zomaar dat die man dat gezegd heeft. Mogelijk heb ik gewoon een brein waarin niets beklijft en is daarom alles steeds een optie. Omdat alles vertekend of vergeten kan worden in het vakje waar eigenlijk mijn herinneringen zouden moeten huizen. Blijkbaar is niets veilig in dat archief. Maar bij wie is dat wel zo? Bij wie raakt de herinnering geheel passend bij de waarheid? Je moet haast een gedetailleerd dagboek bijhouden om alles vast te leggen. In weinig vakantie verhalen hoor ik het gemopper op de kinderen terug, het tegenvallende eten, de slapeloze nachten, de ruzies, het niet kunnen vinden van een bestemming of weet ik veel wat voor shit allemaal. Godzijdank vertellen mensen er amper over, maar ik vraag me dus af of ze de ellende direct vergeten of dat er stukken weldegelijk in hun brein wel beklijven.

Ergens moest ik een keer terugkomen van het toilet en dat gebeurde dan ook. Buiten stond een rijtje mensen en de voorste keek me wat vreemd aan. Mogelijk dacht ze dat ik tien minuten had zitten poepen en het toilet vervuild had of gevuld met stank, maar ik had slechts naar mijn mee-eters gekeken en wat over plastische chirurgie en het geheugen nagedacht. Toch schaamde ik me een beetje door haar mogelijke gedachten. Misschien bloosde ik zelfs een beetje van iets wat ik niet gedaan had.